

יכול יפרו גם על מום עובר?

תלמוד לומר: "אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה". דמשמע דוקא אותה שאינה קריבה כל עיקר. יצתה זו, בעלת מום עובר, שאינה קריבה היום, אלא למחר! הלכך מדלא פדינן על מום עובר, כל שכן שלא שחטינן עליו בכור בחוץ.

איבעית אימא: מאי טעמא מום עובר לא מרבינן, דאם כן — "פסח" ו"עור" למה לי?

אלא שמע מינה דלהכי כתביה רחמנא, לומר, דאינו נשחט אלא על מום קבוע כ"פסח ועור".

שינוי במשנה: נסדקה אף על פי שלא חסרה:

תנו רבנן: הסדק, שיעורו בכל שהוא. הפגימה, בין שנעשתה בידי אדם, בין שנעשתה בידי שמים, שנולדה עמו.

ודייקנן: מדקתני גבי פגימה בין בידי אדם בין בידי שמים — מכלל, דסדק בידי שמים לא, ומאי שנא?

ומשינן: אלא הכי קתני: הסדק כל שהוא, והסדק והפגימה בין בידי שמים בין בידי אדם.

וכמה שיעור פגימה? כדי שתחגור בה ציפורן. שאם יעבירו את הציפורן היא תתעכב על ידי הפגימה — כבדיקת סכין.

שינוי במשנה: ניקבה מלא כרשינה:

תנו רבנן: כמה נקיבת האוון? מלא כרשינה.

שנפגמו, שחסרו מעט, או שנגממו, שלא נחסרו אלא נסדקו, וכן הפנימיות החניכיים של השיניים הטוחנות שנעקרו לגמרי.

ב-לז ומדייקנן: שנעקרו — אין, אבל נפגמו או נגממו לא. כיון שהוא אינו גלוי ומאי טעמא לא מרבינן ליה מ"כל מום רע"?

ומשינן: בעינן "מום רע" וליכא. דמום רע לא מיקרי אלא בגלוי שהוא מתגנה על ידו.

ותו מקשינן: אי הכי, מום עובר נמי נרבייה מ"כל מום רע". אלמה תנן: נפגמה אזנו מן החסוס, ולא מן העור?

ומשינן: מום עובר, סברא הוא דלא הוי מום בבכור. כי השתא מיפרק לא פרקינן עלויה פסולי המוקדשין, דהיינו שאר קרבנות שנפל בהם מום — מישחט שחטינא עלויה בכור בחוץ?

דתניא: כתיב, "ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה" והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן אותה" — בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר. שכאן לימדנו הכתוב שקרבן שנעשה בעל מום דינו להיפדות.

אתה אומר בבעלי מומין שנפדו, או אינו אלא בבהמה טמאה ממש הכתוב מדבר.

כשהוא אומר: בפסוק אחר [ויקרא כז, כז] "ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך" הרי בהמה טמאה אמור.

הא מה אני מקיים "ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה"?

הוי אומר זה בעלי מומין שנפדו.

רבי יוסי בר' יהודה אומר: בכעדרשה.

ואיזו היא יבשה? כשתנקב ואינה מוציאה טיפת דם.

רבי יוסי בן המשולם אומר: יבשה, עד שתהא נפרכת.

תנא: קרובין דבריהן להיות שוין.

והוינן בה: דבריהן דמאן? אילימא דתנא קמא ודרבי יוסי בן המשולם דפליגי בשיעור יבש. הא טובא איכא בינייהו?

ומשנינן: אלא דתנא קמא ורבי יוסי בר' יהודה. דחד אמר שיעור כרשינה וחד אמר שיעור עדשה. וכרשינה אינה גדולה מעדשה אלא מעט.

והוינן בה: וכי סבר רבי יוסי בר' יהודה, כעדשה אין, כציר מכעדשה לא?!

ורמינהי: דתניא: כתיב בעבד עברי שאינו רוצה לצאת בשש אלא להרצע. "ולקחת את המרצע ונתת באוזנו ובדלת". ודרשינן "מרצע", אין לי אלא מרצע, מנין לרבות הפול, קיסם עץ מחודד, והסירה, קרץ, והמחט, והמקדה, והמכתב, עט ברזל שרוצעין בו?

תלמוד לומר: "ולקחת" — לרבות כל דבר שנלקח ביד, דברי רבי יוסי בר' יהודה.

רבי אומר: "מרצע" — מה מרצע מיוחד של מתכת. אף כל של מתכת.

רבי דריש להאי קרא בכלל ופרט וכלל, מה הפרט של מתכת אף כל של מתכת. ורבי

יוסי דריש לה בריבוי מיעוט וריבוי, וריבה הכל.

וקתני סיפא דברייתא: אמר רבי אלעזר: יודן בריבי — אדם גדול, ששמו יודן, היה דורש: כשהן רוצעין, אין רוצעין אלא במילת — בחלק הבשר של האוזן ולא בסחוס.

וחכמים אומרים: [נחלקו על יודן בריבי, וראייתם: דהא קיימא לך] אין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום! [דבעינן כשיצא ביובל "ושב אל משפחתו" — למוחזק שבמשפחתו].

ואם תאמר במילת היו רוצעין, האיך עבד עברי כהן נעשה בעל מום? שהרי אין נעשה בעל מום שם ולמה לא ירצע הכהן? הא, הרי יש לך ללמוד מכאן, דאין רוצעין אלא בגובה של אוזן, דהיינו בסחוס דהוי מום.

וקשיא מדאמר רבי יוסי ברי יהודה שהרציעה במחט, שהיא עושה נקב שהוא פחות מכעדשה והכהן נעשה בעל מום בנקב זה, ואילו הכא אמר רבי יוסי ברי יהודה שדוקא בכעדשה הוי מום?

ומשנינן: אמר רב חנא בר קטינא: לא קשיא, כאן דבעינן שיעור כעדשה — לשחוט את הבכור מחוץ למקדש. כאן ברציעה דסגי בשיעור זוטר — לפסול את הכהן מעבודה, והוא הדין לפסול את הבכור מליקרב למזבח, אך לא סגי לשחטו בחוץ. שיש הרבה מומין שפוסלין מהקרבה ועדיין אין שוחטין עליהם בחוץ.

ומבארין: מאי כרשינה? אמר רב שרביא: הינדא — שבמקומו היו קורין לכרשינה

הינדה.

בעא מיניה רב הושעיא מרב הונא רבה: הא דאמרינן דשיעור "ניקבה" הוא מלא כרשינה. האם הכונה היא לברשינה העומדת בנקב בדוחק. אף על פי שאינה נכנסת ויוצאת בקלות, או כרשינה הנכנסת ויוצאה ונקב זה רחב יותר, ורק בשיעור זה הוי מום.

אמר לו: זו לא שמעתי, כיוצא בה שמעתי!

עצמות המת אינן מטמאין באהל, עד שיהא בהם רוב בנין של המת או רוב מנין או רובע הקב, חוץ מן השדרה או הגולגולת שכשהן שלימין הרי הן כשלעצמן מטמאין באהל. אבל אם חסרו אינם מטמאין אלא במגע ובמשא, ככל עצם שיש בה שיעור כשעורה.

דתנן באהלות: השדרה והגולגולת שחסרו אינם מטמאין באהל.

וכמה תהא חסרון בשדרה ששוב לא תקרא "שדרה שלימה" ולא תטמא עוד באהל?

בית שמאי אומרים: לכשתחסר שתי חוליות.

ובית הלל אומרים: חוליא אחת.

ובגולגולת, כמה הוא חסרון?

בית שמאי אומרים: כמלא מקדח, ולקמן מפרש לה.

ובית הלל אומרים: כדי שינטל מן החי וימות.

ויתב רב חסדא וקמיבעיא ליה: הא דאמרו בית הלל כדי שינטל מן החי וימות, בכמה הוא שיעור זה?

ואמר ליה רב תחליפא בר אבודימי: הכי אמר שמואל: שיעורו, שיחסר בו כסלע.

ואיתמר: רב ספרא אמר: "שמעתתא" אמר ליה. דהא דאמר שמואל מימרא הוא.

ורב שמואל בר יהודה אמר: "מתניתא" אמר ליה. דהא דשמואל ברייתא היא.

וסימניך, שתדע מי אמר בלשון שמעתתא ומי בלשון מתניתא: "תני רב שמואל בר יהודה" הרבה פעמים היה רב שמואל בר יהודה נוקט לשון "תני". ומזה תדע דהכא נמי איהו קאמר משמיה דשמואל "מתניתא".

ואמר ליה רב חסדא לרב תחליפא: אם כן דהשיעור אליבא דבית הלל הוא כסלע, עשית דברי בית שמאי ודברי בית הלל אחד כיון שגם מלא מקדח הוא כסלע?

דתנן במסכת כלים: מאור, חלון, שלא נעשה בידי אדם, וכגון שנשבר מעט מהכותל שבין בית לבית, שיעורו, להביא את הטומאה מבית לבית, אם יש באחד מהם מת — מלא אגרוף גדול. דכיון שלא נעשה חלון זה בידי אדם, אין לו חשיבות אלא בשיעור זה. וזהו אגרופו של בן בטיח. אדם שהיה בעל בשר, והיה אגרופו גדול.

אמר רבי יוסי: וישנו כלומר שיעור אותו אגרוף הוא כראש גדול של אדם.

ואם נעשה החלון בידי אדם כדי להכניס אור לבית — שיעורו כמלא מקדח גדול של לשכה. שהיה מונח בלשכה לקדוח בו את הצריך לבדק הבית, שהוא כפונדיון, שם מטבע, האיטלקי, וכסלע נירונית — של נירון קיסר. [וכולוהו הנך שיעור אחד הן. מקדח, ופונדיון, וסלע נירונית].